

SZILÁGY SOMLYÓ

TÁRSADALMI HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Előfizetési ára:

Egész évre 8 K, fél évre 4 K, negyedévre 2 K.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

BÖLÖNI SÁNDOR

Hivatalos hirdetések díja fél hasábig 20 korona.

Nyiltér soronként 1 korona.

Magánhirdetések megegyezés szerint.

Gyermekvédelem.

Vázlat Szász Zsombor orszgy. képviselőnek a szilágysomlyói Stefánia-egylet alakuló közgyűlésén tartott beszédéből.

A világháború rettenetes évei alatt mindnyájan láttunk patétikus képeket, amelyek a frontra menő katona bucsuját ábrázolják: a családapa a kapuban, vagy talán már az induló vonat felszállóján, mellette az asszony, karján a szoknyája mellett apró gyermekei. A kép folytatása: a katona elmegy, bele a világháború rémes viharába s csak egy-egy elcsendesülő pillanatban, mikor alább hagy az ágyuk dörgése, merül fel előtte az otthon s a kérdés: „Vajjon mi lett belőlük?”

Ezeknek a tragikus kis hangulatoknak itthon, szemünk előtt van a másik oldala.

Az özvegyekre prédesztinált anya keserves küzdelmet küzd az élettel, amely ma már mindent oly szükösen ad. Nincs tej, nincs kenyér... Körülöttünk a nyomor. Aztán jön a baj, a betegség s a tömegek anyái nem tudják tőle megvédeni gyermekeiket; jön a pusztulás és... a koporsó. És mikorra a hős ott a lövészárokban, vagy a fogoly Szibériában újra kérdi, hogy „vajjon mi lett belőlük?” — akkor már talán sírdombok domborulnak elpusztult gyermekei fölött.

A germánokról írja Tacitus, hogy hősiességet a harcban nem az egyéni bátorságban, vagy a helyzetben találtak, hanem

családi kapcsolatban, a szív szeretetében, „in proximo pignore.” A harcba vitték asszonyaikat, gyermekeiket s azoknak kétségbeeséséből, sirásából merítettek bátorságot.

Megváltozott a világ!

Ma katonáinknak bizonyosan az nyújtana bátorságot, az acélozná meg izmaikat, ha tudnák, hogy itthon asszonyaik nincsenek kétségbe esve, gyermekeik nem sirnak, hanem feleséget, gyermeket gondos, segítő kéz, gondtalanság és táplálék vesz körül.

Ez a kép a háborús oldala annak az akciónak, amelyet mi indítottunk a gyermekvédelem érdekében.

De vajjon a béke éveit élve, nem támadt volna-e föl ébredő lelkiismeretünk, látva azt a sok sápadt, pusztuló gyermeket és azt a sok apró koporsót, amit akkor is hétről-hétre, napról-napra vittek ki a temetőbe?

Ezelőtt hat évvel részt vettem a Londonban tartott internacionális fajfenntartó eügenikai kongresszuson. Ott, a világ összesereglett nemzetei előtt láttam azokat a grafikai táblákat, amelyek a különböző kórságok, gyermekhalandóság, tüdővész, alkoholizmus pusztításait szemléltették. S mindenütt a magyar volt az utolsó.

„Hát így pusztul az én nemzetem?”

Igen pusztul, fogantatása első percétől életének utolsó sóhajáig. A betegségekkel terhelt szülők szifilitikus, tuberkulotikus gyermeknek adnak életet; az anyát elviszi a gyermekágyi láz; a serdülő ifjú tüdő-

vészben szenved; a felnőtt alkoholizmusba süllyed! Hát nem rettenetes ez?!

Ma, egy félénk optimizmus azt hiteti velünk, hogy talán már vége felé járunk a világháborúnak. Készülünk az ujjászervezésre, a háború nyomainak eltüntetésére. Fölépítettük kárpáti falvainkat, oláhdulta székelő házainkat.

De mi lesz, ha falvak és házak emberek, vidám gyermekek nélkül maradnak?

Államnak és társadalomnak össze kell fognia, hogy segítsen a pusztítás benépesítésére. Valaha Spártában a beteg kisdéket elpusztították. Ma azt a beteg társadalmat kell kiirtani, amely nem akarja megérteni kötelességét, azt a kötelességét, hogy segítsen terjeszteni a tudást, segítsen ép gyermekeket, egészséges generációt, egészséges magyar nemzetet teremteni!

Szilágysomlyón ma tettük meg az első lépést. Ha ezt több ilyen sikerült akció fogja folytatni, ha egyetünk felvirul, nemcsak a város és ez a vidék, hanem az ország és a jövő nemzedékei is háláskak lesznek irántunk.

A Szilágysomlyói Stefánia Gyermekvédő Egyesület alakuló közgyűlése.

A címben irt közgyűlés — előző híradásunknak megfelelően — folyó hó 6. napjának déli óráiban folyt le az új Kaszinó helyiség dísztermében (a régi gimnáziumi épület volt rajztermében.)

Hulló napfény.

Írta: Szász Zsomborné.

Kilenc vak katona, az őrmesterrel élén, szépen, engedelmesen végigment a hajóhídon. A tizedik az utolsó pillanatban kissé hátrahúzódt és a telongásban senki sem vette észre, hogy lemaradt a hajóról. Olyanfélét képzelt, hogy könnyű dolog lesz majd a hidról belesétálni a Dunaába és alámerülni, mielőtt még kimenthetnék. De másképpen történt. Egy járókelő, ki nyilván azt hitte, hogy csak véletlenül maradt el társaitól, karon fogta s elvezette a margitszigeti hajóállomásnál lévő kis házhoz. Azt mondta neki, hogy csak üljön le szépen az eresz alá, majd mindjárt visszajön érte. Azzal elment.

Alig, hogy elhangzott a lépése, nagy cseppekben elkezdett esni az eső; és két perc múlva olyan zápor kerekedett, hogy a katona szinte látni vélte, hogy szöknek magasra a kövezetről a tallérnagyságu cseppek.

Egyszerre valaki, mint a szélvész, berohant az eresz alá, ijedten, kissé zavartan bocsánatot kért, aztán nevetve kikiáltott az esőbe:

— Én fedél alatt vagyok!

— Mi is, felelt távolról egy női hang. — Miért szaladtál arra?

— Mert közelebb volt. Ha szűnik kicsit az eső, átjövök.

Leült a katona mellé.

— Kérem — szölt halkan, — miért nem húzódik beljebb? Hiszen a lábára esik az eső.

— Az igaz, motyogta a katona s szégyenkezve maga alá kapta a lábát. Aztán, éppen csak hogy mondjon valamit, hozzátette: — Hogy zuhog!

— Ugy-e? — nevetett a lány. — S milyen hirtelen jött!

— Mult vasárnap is így volt. Éppen a városliget közepén ért.

— Engem a Parkl Cubban — tennisz közben. Bőrig áztunk, míg beszaladtunk a házba.

A fiúnak régi, kedves emlék suhant át a lelkén. Egy délután jutott az eszébe, suhane korából, mikor a Parkl Cub vasrácsán át leste a tenniszezőket.

— Hát már tenniszeznek a Park Clubban? — kérdezte.

— Hogyne. Több, mint egy hónapja. Már az, aki. A legtöbb inkább bridge-zik. Ugy-e furcsa? Én csak a tenniszért megyek ki — meg az estéért. Olyan szép most a terrasszon vacsorázni, aztán lassan, lassan hazakocsizni az akácfa alatt. Olyankor mindig örülök, hogy elrekvírálták az autót.

Elhallgatott. De csakhamar újra beszélni kezdett. Mert olyan volt a természete, hogy nem tudott sokáig hallgatni, ha élő lény volt a közelében. Már kis lány korában is mindig elmondta a kényesprőnek, hogy hány bábuja van és mit kapott karácsonyra. És most, hogy felnőtt, sem tudták vele megértetni soha, hogy miért ne be-

szélhessen olyan emberrel, mikor nincs bemutatva, — mikor az olyan mindegy, hogy valakinek mi a neve.

Kedvesen beszélt, bájos közvetlenséggel; közbe-közbe kérdezett is valamit; de legtöbbször mégis csak ő beszélt. És minden szavából, akaratlanul, öntudatlanul, kicsillant ragyogó, selyempuha, bárszönyompás élete; az az élet, amelyet úgy megszokott, hogy nem is tudta, milyen színes, milyen szép. És a fiú hallgatta, mosolygó szájjal, méla, tágranyilt szemmel; nem is annyira azt hallgatta, amit mondott, mint inkább a hangját, — azt az üde, pacsirtaujjongású hangot, amely olyan jól esett neki, mivel ő maga is fiatal volt — majdnem olyan fiatal, mint a hang.

Aztán egyszerre megint jött egy kérdés:

— Mondja, maga mit szeret inkább? A táncot, a zenét, vagy az utazást?

Odakünn dörögni kezdett ebben a pillanatban, előbb halkan, aztán egyre hangosabban, fenyegetőbben. Talán ez riasztotta fel a fiút mosolygó álmából. Lassan kiegyenesedett és szájáról eltűnt a mosoly. Egyszerre olyan keserű és komor lett az arca, mintha tíz évet öregedett volna.

— Azt nem tudom, mondta, — mert sohasem táncoltam, zenét pedig csak akkor hallottam, ha a katonabanda végig ment az utcákon. Utazni utaztam eleget mostanában, de abban sem volt köszönet... Hát nem látja a kisasszony, hogy csak szegény, nyomorult közkatona vagyok? Az apám suszter volt Kispesten, én belőlem pedig

Bár idejének kitűzése éppen nem szerencsés időpontra esett, mindazonáltal meglehetősen szép számban vettek részt a gyűlésen intelligenciánknak mindkét nembeli tagjai.

Az egész gyűlés magas színvonalon és a nemes cél iránt való közlekedésnek jegyében folyt le.

Az előadói emelvényen az elnöki széket városunk minden közügy iránt melegen érdeklődő polgármestere, Donogány János foglalta el. Ő is nyitotta és vezette a közgyűlést. Megnyitójában hivatkozván arra, hogy az egyébként mindenképen hátrányos háborusdi, egyedül tanulásaival hasznos és így e hasznos tanulságoknak egyik legfontosabbja az értékelésnek amaz elváltozása, mely szerint nem a föld és nem a vagyon, hanem az ember és a munka az értékelésnek és becsültetésnek biztos alapja, hogy tehát az embert kell megbecsülni és munkaerőben gyarapítani, hivatkozik az apró embereknek, mint a nemzeti gyarapodás nagy értékű alapegységeinek megbecsülésére és védelmezésére, a mely mindnyájunknak szeme elé mulasztathatatlán kötelességeket ír elő, — szívólyesen üdvözölte a megjelenteket, mint akik ily kötelességeknek meglátására és intenzív munkálására egyesületbe tömörülést óhajtanak s Isten áldását kérte a gyűlésre.

Az élénk tetszésnyilvánításokkal kísért megnyitó után Szász Zsombor, a mi kedves és agilis képviselőnk tartotta meg ünnepi beszédét, a melyet is bő vázlatossággal lapunk mai számának vezető helyén közlünk. Arcán az igazi „honatyaságnak” fénye sugárzott s lelke mélyéből jött szavai a lelkünkbe markoltak s foglyául ejtettek minden jelenlevőt, a nemzetmentés ama szép szolgálatának, a melyről ő valósággal apostolilag szónokolt. Szavainak hatása alatt az arcok kigyultak, a szemek csillogtak a mikor beszédét befejezte, ellenállhatatlanul tört ki a lelkes éljenzés és tapsvihar.

Utána az Országos Stefánia Szövetség kiküldöttje, az országos hírű orvostanár Dr. Madzsar József üdvözölte kiküldőjének nevében az alakuló gyűlést. Hangsúlyozta, hogy a Központ nem csupán az ő ideküldetése által és nem csak most, hanem minden rendelkezésére álló eszközzel és mindenkor fogja támogatni a szilágyosmilyói fiókegyesületet és a mikor védőszárnyai alá veszi, távol van tőle a szándék, hogy — a mint hasonló központ- és fiókalakulatok közt a fiók hátrányára szokták kezelni a dolgot, — a fiók tagdíjbeli és másfajta jövedelmeinek bizonyos hányadát a központ számára abazorbeálja, sőt — szükség esetén — a központ fog anyagi támogatásokat is nyújtani a periferiákra és Szilágyosmilyóra is. Azután

gyönyörű fejtegetésekben tártá föl a Gyermekevédelem fontosságát általában, de különösen hazánkban. Majd megjelölte finoman a határt, hogy az államnak és a társadalomnak az ezen ügyben szükséges tevékenykedése hol különül el s viszont hol ölelkezik össze. A közösen munkába veendő feladatokat három csoportba osztva specifikálta: u. m. 1) a babonákat, rossz szokásokat üldöző helyes tudás terjesztése a szülésekre s a csecsemők gondozására vonatkozólag, 2) gyerekágyi és gyerekgondozási szükségleteknek kikölcseznzése és 3) gyermekkórházak felállítására és fenntartására. E munkakörökben való szorgalmatoskodásra hívta föl a jelenlevőket.

De nem csak hívta föl, hanem valójában föl is lelkesítette. Hatása óriási volt és ez a hatás, mely beszédének befejezése után a legélénkebb tetszésnyilvánításokban nyert kifejezést, nem csak a hozzánk lefáradt nagy tudóst és kitűnő szónokot, hanem a párját ritkító szívembert is honorálta.

A remek beszéd után az elnök által föltett kérdésre a közgyűlés egyhangulag elfogadta az előkészítő bizottság által készített alapszabálytervezetet.

Dr. Berényi Dezső, mint az előkészítő bizottság előadója, bemutatta azon kegyes adakozóknak díszes névsorát, a kik már a megalakulás előtt ajánlottak föl nagyobb összegeket az egyesület céljának támogatására. A nagyobb adományokat tevők névsora a következő:

Magyar Bank 5000, Krausz Simon 3000, Éder Antal 2000, Szász Zsombor 1030, Láncoz Leo, gr. Mikos Arminné, br. Kemény Árpád, Pesti Hazai Takarékpénztár, Goldlancz Lajos 1000—1000, Hirsch Ignác és neje, Hirsch Samu és neje (külön-külön), Nagykárolyi Népbank, Krasznamegyei Takarékpénztár, Nagykárolyi Közgazdasági Bank, Szabó István és neje (külön-külön), Schwartz N. és N. N. 500—500 korona.

Gyűlés mindenik adakozónak nevét lelkesen megéljenzte.

Alapszabályszerűleg következett volna a tisztikar megválasztása. Előbb azonban ugyanazak dr. Berényi Dezső, mint az előkészítő bizottság előadója „kedves kötelességet teljesítve” olvasott föl egy indítványt, mely szerint „a szilágyosmilyói Stefánia Gyermekevédelem Egyesület” tekintettel azon igazán hervadhatlan érdemekre, a melyeket igen és méltán tisztelt képviselőnk kedves felesége, nagyságos Szász Zsomborné urnó utólréhetetlen buzgósággal és kedvességgel az Egyesület megteremtése és megalapozása terén kifejtett, — örök hálájának jeléül nevezett urnót az Egyesület védnökének megvá-

lasztja, illetve ezen tiszteletbeli tiszt elvállalására fölkéri.

A közgyűlés egy szívvel-lélekkel járult hozzá az indítvány elfogadásához.

Ezután rákerült a sor a tisztikar és a választmányi tagok megválasztására, — a mi is lelkes egyhangúsággal ejtett meg, elnök lett: Körmives Vencelné, társelnök: Donogány János, alelnök: Dr. Somogyi Kálmán, ügyvezető igazgató: Dr. Berényi Dezső, titkár: Bardócz Lajos, pénztáros: Nemes Károly, jegyző: Dr. Ajtay K. Pál, választmányi tagok: Ajtay Margit, V. Balázs Zsigmondné, özv. Bartha Endréné, Barta Károlyné, id. Faragó Sándorné, Dr. Markovits Jakabné, Marossy Aranka, Nagy Gyuláné, Ruzska Kálmánné, Simay Miklósné, Szabó Istvánné, Szaplanczay Sándorné; Dr. Ajtay K. Endre, dr. Acs Sándor, dr. Gáspár Gyula, B. Józsa Gyula, Kohn Adolf, dr. Láng Jakab, Lipcsey Gyula, dr. Markovits Jakab, Muzeay János, Nagy Gyula, Ruzska Kálmán és Weisz Aron.

Elnök az egyesületet teljesen megalakultnak jelentvén ki, a két illusztris szónoknak, orsz. képviselőnek, Szász Zsombornak és az Országos Stefánia Gyermekevédelem Szövetség képviselőjének, dr. Madzsar Józsefnek szíves megjelenését és becses közreműködését hálással megköszönvén, nemkülönben az összes jelen volt érdeklődőknek a nemes ügy nevében köszöntét nyilvánítván, a gyűlést bezárta.

A gyűlés tagjai elnök és a gyűlésen szerepelt többi érdemes egyéneknek éltetése után, lelkes hangulatban oszlott szét.

Referens.

A Szilágyosmilyói Gyermekevédelem Stefánia Egyesület hangversenye.

— 1918. július hó 6-án. —

Valóságos művészeti eseményszámba ment egészen friss Stefánia-egyesületünknek azon műsoros estéje, melyet mindjárt megalakulása napjának estéjén a városi színházhelyiségben rendezett. Ezt előre érezte talán az a nagyszámu intelligens közönség, a mely öreg színházunknak fényőguirlandokkal díszített nézőterét elözönlötte és amely a műsor összes számaina a legosztatlanabb figyelemmel hallgatta s a végükön mindeniket élénk tetszésnyilvánításokkal honorálta.

A műsoron valóban művészi erők találkoztak s a legkényesebb igényeknek is élveze-

nyomdász lett volna, ha ott nem hagyom a Piavenál mind a két szemem világát . . .

Repogva, recsegve, irtóztató csattanással, becsapott a villám egy közeli fába. Mintha közbük csapott volna, — pedig meg sem mozdult egyikük sem.

Egy perccel azelőtt olyan közel voltak egymáshoz! Két fiatal teremtés, amely értette egymást, csak azért, mert fiatal volt mind a kettő. Most egyszerre olyan távol estek egymástól, mint ég és föld — a mosolygó, ragyogó ég és a piszkos, komor, fekete föld.

Aztán a lány lassan, félénken kinyújtotta kezét és rátette a fiu karjára.

— Haragszik? — kérdezte.

— Én? Dehogy! Miért? — felelt a fiu zavartan.

— Akkor mondja meg, kérem, hogy mit csinál most? Hogy él?

— Késarat fenek. Mit csinálhatnék egyebet?

— És — szereti?

— A késárfonást? Utálom.

— Ugy képzelem, mint jourba járni. Én is utálom, de azért visznek, mert azt hiszik, hogy egyébre nem vagyok való. De én kifogtam rajtuk. Mikor nagyon unalmas, másra gondolok. Mindig ugyanarra. Megmondjam, hogy mire?

Egy kicsit hallgatott. Az eső még mindig zuhogott odakünn, de a dörgés már csak távolról hallatszott, halkán, egyre halkabban.

— Tudja, mit játszom legszívesebben, mikor kis lány voltam? Gyermekekórházat. Összefogdostam a cserebogarakat és lefektettem a hátukra, szépen, sorjában, mindegyiket egy zöld levélre. Ők voltak a gyermekek, én pedig ápoltam őket. Aztán este, ha nem tudtam elaludni,

mindig azon törtem a fejem, hogy ha majd nagy leszek és sok pénzem lesz, építek egy igazi kórházat; akkorát, hogy beleférjen az ország összes beteg gyermeke. Most már persze tudom, hogy ezt nem lehet. De azért nem hagytam fel a gondolattal. Ha kisebb lesz is a kórházam, ha százezer gyermek helyett csak tízet is tudok elhelyezni benne — odahaza a falunkban — hát akkor is érdemes lesz, nem? Látja, én ezen gondolkozom mindig, ha unom magam a jourokon. Magának nem volt soha ilyen kedves játék a gyerekkorában?

— De . . . volt, mondta a katona. Aztán hirtelen elhallgatott.

Cserebogarak . . . Mit is játszott a cserebogarakkal régesrég? Valami szépet; valami nagyon, nagyon szépet . . .

— Én is . . . fogtam cserebogarakat, mikor kis fiu voltam, — szölt végre lassan, tétozva: sokat, sokat fogtam . . . Aztán lefektettem melléjük a fübe és mesét mondtam nekik. A meséket én találtam ki és nagyon szépek voltak. A cserebogarak pedig egymásután felrepültek a hársfák közé s akkor azt hittem, hogy elmondják a hársvirágoknak, amit tőlem hallottak. Esdobogó szívvel álltam alatta, boldogan, hogy az a sok-sok virág most mind meghallja az én mesémet . . . Nagyon kis fiu voltam még és nagyon ostoba.

— És . . . aztán? Később?

— Később a pajtásaimnak mondtam el a meséket, — akkoriban már verseket is csináltam — de ők nem igen értették meg.

— És aztán?

— Aztán jött a háború és összetört mindent. Néha-néha, éjszakánként, tábori tűz mel-

lett, ha nem tudtam aludni a fáradtságtól, még eszembe jutott egy-egy vers. De mindig elrepült újra, mert nem volt időm, hogy újra megfogjam.

— Ezután majd lesz.

— Ezután? Nem jön ezután már semmi sem.

— Dehogy nem jön. Most jön csak igazán. Nem is kell, hogy jöjjön. Ott zsong és suttog már magában, esakhegy eddig nem hallgatott rá. Pedig behunyt szemmel olyan jól lehet hallgatni. Látja, szölt és rezgő fiatal hangja tele volt hittal, bizalommal, életet fakasztó erővel, — én tudom, hogy a legszebb verseit ezután fogja megírni. Olyan szépek lesznek, olyan gyönyörűséges szépek, hogy nem fogja magába zárni tudni őket; szét fognak repülni, mint régen a cserebogarak és az emberek ámulva fogják látni, hogy van még szépség a földön. Mondja, hát nem lesz akkor boldog? Olyan boldog, mint akkor, régen, mikor dobogó szívvel állott a hársfák alatt?

A katona lassan felemelte a fejét és világtalan szemében derengő, mámoros remény világot fel.

— Én édes Istenem, — suttogta alig hallhatóan, — hát lehetséges ez?

— Minden, minden lehetséges annak, aki költőnek született.

— De hiszen akkor . . . még érdemes lehet élni!

— Élni? — nevetett a lány boldog meggyőződéssel, — élni mindenképpen érdemes.

Odakinn még esett az eső, de oly lágyan, könnyen, hangtalanul, hogy talán nem is volt már eső, — csak hulló napfény.

test nyújtottak. Székesfővárosunknak és vidékünknek különböző eszközökkel működő, de egyaránt méltán jóhírű előadói mutatták be tehetségeiknek javát.

Budapestről első sorban kell említenünk az előkelően bájos urinőt, Mirkovsky Máriát, a ki a műsornak egy szünet előtti és egy szünet utáni pontjában különböző műtáncokat káprázatosan szép bemutatásával hódította meg a közönség szívét. Pompásan emelte a táncok hatását a precíz kíséző zene, a melyet a mi városunk kiváló zongoristája, Jaskovich Zoltánné urnő szolgáltatott.

Budapestről szerepelt még az országos hírv zongoraművész, Pongrácz Adám Chopin G-moll Balladájának kifogástalanul gyönyörkötető interpretálásával.

A szomszédos vármegyebeli Nagykárolyból bájos énekszámokat kaptunk a szép szopránú Dániel Mici kisasszonytól, ki nővérének, Dániel Katónak és a kolozsvári néhai zenekon-szervatóriumi igazgatónak, Farkas Ödönnek egy-egy fülbemászó dalát mutatta be.

Debrecenből is volt egy szereplő, a rutinos műkedvelő hegedűs, Holzer Sándor, a ki kitűnő cigányprimás-imitációjával és egyéb jóízű zenei mókáival ragadta hangos derűtségre a publikumot.

Vármegyénk művészei közül az országosan ismert zilahi zeneköltő, Balázs Arpád szintén két pontot töltött be, saját szerzeményeinek néhány gyöngyét mutatván be közgyönyörűségünkre.

Szilágyosomlyóként a mi „házi poétánk”, B. Józsa Gyula szerepelt, a műsor élén fölolvastván az alkalomra írott Gyermekvédelem című költeményét, melyet lapunk más helyén egész terjedelmében közöljük.

És most — the last, but not the least — említjük meg azt, a mi még is talán a sok szép és élvezetes dolog közt is a műsornak legfénylőbb pontja volt. A szünet előtti sorozat közepén országgy. képviselőnk bájos felesége, Szász Zsomborné, kinek a külföldön még jobb írói hírneve van, mint idehaza, — jelent meg a fölolvastól asztal mellett s elragadó közvetlenséggel olvasta föl legújabb kis belletisztikai remekét, a „Hulló napsugárt.” A hangulatos és poétikus mű fölolvastása után méltán zudult föl a tapsvihár. Búszkák vagyunk reá, hogy lapunk tárcarovatában egész terjedelmében közölhetjük ezt a prózában írott költeményt.

A műsort táncvigalom követte, mely a maga jóízű kedélyességében csak a kora hajnali órákban ért véget.

Az estély a nagyjában fenn vázolt kitűnő erkölcsi siker mellett — mint halljuk, — szép anyagi sikert is eredményezett a nemes emberbaráti cél, a gyermekkórház alap javára.

Krónikás.

Jegyezzünk hadikölcsönt!

KÜLÖNFÉLÉK.

Gyermekvédelem.

— Prológ. —

Négy éve, hogy Istennek átka földre szállt,
Négy éve folyton hirdet pusztulást, halált.
Vadul viharzó szélvész száguld szerteszét,
Ezer kézzel tépássa nép-fák üstökét.
Kímélve nincs kelet, dél, észak és nyugat;
Háréval hullatják népek virágjukat.
Itt-ott recseg, ropog egy-egy egész nagy ág;
S fiatlanul — kihál némely egész család.
S a lomb-vesztett fatörzs is halottá aszik:
Némely nép sirva látja végső napjait.

S míg e vihar tombol gyilkos-kegyetlenül,
All a magyar cser-tölgy, több közt oly egyedül.
Gyökere jó erős, sok vértől áztatott,
Törzsökje is kibirt tiz nehéz századot.
De most a nagyvihar rá is fogát feni,
Jaj, hogy e drága fát féltőn kell féltetni!
Virágja sok lehullt, és egyre hulldogál,
Sok ága is recseg, sok le is törve már;
Ha még soká tombol ez az átok vihar,
Koronástul együtt — még törzse is kihál.

S mi még a rettenet! . . . miket vihar kímél,
Miket nem fenyeget, mikhez dühe nem ér,
— A sok ifju rügyet, az ágak peremén,
Melyekben a jövő, melyekben a remény, —
Nem-gyógyított járvány, elhagyott árvaság
Miként ha most jobban, vadul pusztítanak!
Pedig ez nem vaksors, nem háborus szeszély:
Jórészt fékezhető, hátritható veszély;
Csak kéz fogjon kezét s munkás jelszó legyen:
Menteni a rügyet! . . . a gyermekvédelem!

A rügy, hogy fejlődjék, kell hozzá napsugár,
Melytől a forró csók önékie kijár.
Gyermeknek napsugár: szülői szeretet,
— Jaj, ha ennek híján, sanyli az életet!
— Pedig hány van ilyen, csak szép hazánkban is,
Ki árva teljesen apa- s anyátlan is!
Hánynak nincs ki adjon szájába kenyeret,
Testére jó ruhát és — gyógyszer, ha beteg!
Aki dédelgetné, mondván neki mesét
Csókkal nyitná-zárná, reggel-este, szemét!

Ha találtok ilyent uton, vagy utfelen,
El ne haladjatok mellette hidegen.
Isten nevében, nyissatok neki szívet,
S öleljétek fel őt! . . . Az Isten megfizet.
Mentsétek, tartsátok, ha még megmenthető;
Hogy sorsa ne legyen korai temető!
Jótét-lélek előtt feledve ne legyen:
Hazaftas szép tett a gyermekvédelem.
Most még csak kis rügyek, de majd ők pótolják
A szép magyar csernek harcban lehullt lombját.

B. Józsa Gyula.

— Használjunk hadisegély-bélyegeket.

— Szilágyvármegye törvényhatósági bizottsága július hó 10-én Zilahon, a vármegye-ház dísztermében Kaizler György főispán elnöke alatt rendkívüli közgyűlést tartott, melyen a tagok igen csekély számmal jelentek meg. A 33 pontból álló tárgysorozat gyorsan végigtárgyalatott, hiányozván róla minden olyan tárgy, a mely élénkebb és általánosabb érdeklődést válthatott volna ki. Szilágyosomlyó városát közelről érdeklő ügy egyetlen egy szerepelt: a régálcsüszükséglet kielégítésének fedezésére fölveendő 20 ezer koronás kölcsön fölvétele, a mely jóváhagyást nyert.

— Utálatos pletyka jár már falukon is szájról-szájra, melynek keletkezése helyét, eredeti forrását senki se tudja. Azt a már eleve kizárt hitelű hirt terjesztik különböző fantasztikus alakba burkoltan, hogy az olasz hadszíntéren, a Piave folyónál szenvedett vereségünk és nagy veszteségünk oka a haditervünk elárulása lett volna, és pedig olyan árulás, amelynek főfő részesei felséges királyunknak neje, a magyar nép által annyira tisztelt és szeretett Zita királyné s a királyné anyja lettek volna. Bárha ennek az alávaló pletykának tisztességes magyar állampolgár hitelt legtovábbról sem adhat, mégis közóhaj lenne tudni, honnan eredhetett ez a minden valószínűséget nélkülöző piszkos híresztelés. Kétségtelenül megállapították már eddig is, hogy az erre vonatkozó híreszteléseket az ellenséges hatalmak pénzben fogadott emberei terjesztik, — avval a célzattal, hogy az uralkodó család és országainak népei között az összetartozás

és szeretet kötelékeit megbontsák. Kétségtelen, hogy a harctereken diadalhoz jutni nem tudó ellenség ezen a téren is kudarcot vallott és fog vallani, — mert a magyar nemzetnek fölment koronás királyához és szeretett királynéjához való állhatatos ragaszkodását és hűségét még ebben a világfelforgató háború rémes időszakában sem fog sikerülni megtántorítani. — Ez erős meggyőződésünk, de erős meggyőződésünk az is, hogy az ilyen, az ellenségnek kedvező alaptalan hírek indítói és terjesztői a honvédő haderő ellen olyan büntényt követnek el, amely a lehető legsúlyosabb büntetést kell, hogy vonja maga után.

— A VIII. hadikölcsön határidejének meghosszabbítása. A pénzügyminiszter a július 11-ig bezárólag megállapított aláírási határidőt, tekintettel az utolsó napokban történt tömeges jegyzésekre, július hó 24-ig meghosszabbította. A július 12. és július 24. között történő aláírásoknál az aláírási ár az esetben, ha az aláírásakor az egész aláírt összeget befizetik, minden 100 korona névérték után 91 korona 90 fillér.

— A mozdonsztrak okozta károk ellen a kereskedelmi miniszter valamennyi közgazgatási bizottsághoz rendeletet intézett, amelyben a mozdonsztrak által a lábon álló, főleg a már learatott mezei terményekben okozható tüzkárok megelőzésére vonatkozó szabályok pontos megtartását szorgalmazza. A rendeletben a miniszter hangsúlyozza, hogy az ilyen tüzkárok lehető megelőzése a mostani háborús viszonyok között fokozott jelentősége van, mert az ezirányban való gondoskodás is hozzájárul ahhoz, hogy minden rendelkezésre álló gabona a fogyasztás részére biztosítható legyen. A miniszter utasítja a közgazgatási bizottságot, hogy a tüzkárok lehető megelőzésére vonatkozó azt a korábbi rendeletet, amely szerint vasuti vonalak mentén behordásra kész mezei termények 95 méter távolságban el nem helyezhetők, újból tegye közhirrre, hogy a rendelet foganatosítása céljából szükséges intézkedéseket tegye, különösen azt, hogy akinek birtokán a termény 95 méter távolságra a terület keskenységénél fogva el nem helyezhető, kötelezze a tulajdonost terményeinek a lehető legrövidebb idő alatt leendő elhordására. Figyelmeztessék a községi előljáróságokat, hogy hívják fel a gazdaközönség figyelmét arra, hogy a pályamenti birtokok, illetve bérlők a mezei termények learatását, ott, ahol a termés egyenlően beért, a vasúthoz legközelebb eső részen kezdjék meg, a tarlót a vasutfélől mindjárt a learatás után tisztogassák fel és a pályával párhuzamosan haladéktalanul védőbarázdákat gyártsanak. A rendelet megállapítja a védőbarázdák szélességét és utasítást foglal magában arra vonatkozólag, hogy milyen távolságban kell létesíteni, és hogy védőszántásokat a pályától milyen távolságra kell elvégezni.

Legujabb!

Budapest, július 10.

(Hivatalos.) A Brenta-völgyben biztosító csapataink visszavertek egy olasz előretörést.

Albániai déli frontunkat erős ellenséges erők nyomása alól a berátfiéri vonalon át visszavontuk. A harci érintkezés tegnap reggel óta nagyon laza volt. A vezérkar főnöke.

Berlin, július 10.

Nyugati harctér: Ruprecht trónörökös hadseregportja. A Kemmel vidékén, valamint a Lys és a Somme mellett az esti órákban feléledt a harci tevékenység. Ludendorff.

STERNBERG Harmonika
hangja nagyszerű!
Budapest, VII., Rákóczi-ut 60., saját palota.

Kitűnő hangu, háromváltós,
acélsarku K 50.—
Még finomabb, orgona
hangu K 80.—
2 soros, 21 billentyűs,
finom K 120.—
Rendelésnél a pénz előre beküldendő.

— Szappanfőzés lugkő, vagy szappanszóda nélkül. Most, hogy oly nehéz tisztességes áron szódához, vagy lugkőhöz jutni, nem lesz érdektelen megismerkedni egyik-másik olyan módszerrel, amellyel házilag alkalmas lugot készíthetünk. Nagyobb edénybe egy szakajtókosár szitált hamut teszünk s azután az edényt teleöntve vízzel felforraljuk. Ha már felforrott, lemerjük egy másik edénybe a nyert lugot, ahol leülepedni hagyjuk, míg a lemerült lug leülepedett, azon edényt, melyben felforraltuk a hamut, kitisztítjuk a kifőzött hamutól és abba ismét egy kosár hamut teszünk el és annyi vizet öntünk csak rá, amit az feliszik. Most rámerjük a leülepedett lugot és felforraljuk. A felforralás után ismét lemerjük a lugot és éppen azon eljárást követjük, mint már fentebb leírtuk. Így esősítjük a lugot addig, míg oly erős lesz, hogy a benne megrázott ludtollat lemarja, úgy hogy csak a szára marad; ez harmadszori, vagy negyedszeri fahamu felfőzésére szokott sikerülni. Ekkor a lugot leülepedni hagyjuk. Ezen lugból mérünk azon edénybe, amelyben a szappant főzni akarjuk, annyiszor 4 litert, ahány kiló zsiradékunk van és ugyanakkor annyiszor 40 deka oltott meszet teszünk a kimért lugba, ahány kiló a zsiradék. Most ezt a lugot a beletett mésszel többszöri keverés közben felforraljuk. Midőn forrni kezd, bele tesszük a zsiradékot és úgy főzzük tovább folytonos forrással. Egy órai forrás után hozzátesszük annyiszor 50 deka konyhasót, ahány kiló a zsiradék és így kevergetve, még két óra hosszáig főzzük, forraljuk, időnkint hideg lugot öntözgetünk be, hogy elfutását megadályozzuk. Ezen háromórás főzés forralás után reggelig a főzőedénybe hagyjuk nyugodta kihűlni, amikor a szappant belőle kimetéljük. Az elhullott állatok zsirját és husát szintén fel lehet használni.

— Az ablaknyitás egészségtani jelentősége. A zárt lakószoba kémiai összetételét illetőleg eltérést mutat a szabad levegőtől. Ezen eltérés oka részben a légzés folytán megszaporodó széndioxidban, részben pedig a lakószobában való bentartózkodás alatt felhalmozódó, kémiai eljárásokat ki nem mutatható illó anyagokban keresendő. Hogy ez utóbbi illó anyagok tényleg szerepet játszanak a lakószoba levegőjének megromlásában, arról szagérzésünk útján szerezhetünk meggyőződést. A szagló érzés útján ugyanis kellemetlen közérzetet képesek előidézni, melyhez fejfájás, szédülés és reflektórikus uton a légzés felületessé is csatlakozhatik. Leglényegesebb különbség a lakószoba levegője és a szabad levegő között az, hogy a lakószoba levegője, szemben a szabad levegő oxidáló hatásával, redukáló hatású. Ez a redukáló hatás az ózonhiány következménye, ami viszont azt jelenti, hogy a levegőben lebegő kórokozó csírák nem oxidálódnak, vagyis nem pusztítanak el és így korlátlanul fejthetik ki káros hatásukat. Az ablaknyitás által a lakószoba levegőjét hasonlóvá, vagy egyenlővé tehetjük a külső levegővel. A szellőzés mértéke mindig a külső és belső hőmérséklet közötti különbségtől kell, hogy függjön tételesen. A téli nagyobb hődifferencia mellett rövidebb idejű ablaknyitással is tökéletes szellőztetést érhetünk el. Magánházak tiszta hálósobáiban az egészség követelményeinek tökéletesen eleget teszünk a lefekvés előtti alapos szellőztetéssel. Az állandó ablaknyitás útján való szellőztetés csak akkor megengedett, ha a külső és belső levegő között a hőmérsékldifferencia nem nagy. Az olyan állandó szellőztetés, mely a hálósoba levegőjének nagyfokú lehűléséhez vezet, egészségtelen.

— A „Darwin”, dr. Fülöp Zsigmond népszerű természettudományi folyóiratának július 1-iki számában a következő érdekes csövegéseket olvassuk. Fabre: A husleányalcák vagy

munkája. Jankó Elemér: A mókus. Dr. Horváth Károly: A szomorú fák. Van Vloten: A kínai orvostudomány. Fürts Artur: A turbina. Dr. F. Zs.: Százéves évfordulók. Különlélek: A villámcsapás. Pillantás a varjagyomorba. Sebők kezelése napfénnel stb. A természettudományokat kitűnően népszerűsítő folyóirat ára fél évre 7 K. Mutatványszámokat küld a kiadóhivatal, Budapest, Andrásy-ut 60.

Szőlősgazdák és földbirtokosok figyelmébe!

Kénpor 98%	Hengerolaj
Kénlap	Gépolaj
Kékkő	Pirolinóptól (istállóolaj)
Vasgálicz	Tavottagépzsir
Perocid	Szekérkenőcs
Szőlőkötöző zsinag	Kátrány
	Keserűs

a legolcsóbb napiárban kapható a

Szatmári Kereskedelmi R.-T.-nél

Szatmárnémeti.

Sürgőnyeim: „MERCUR.”

Összefoglaló tankönyv.

A középiskola négy alsó osztályának teljes tananyaga. Rövid és könnyű. Nélkülözhetetlen rendes- és magántanulóknak, önkéntes vizsgára készülőknak, általános műveltségre törekvőknek. Két kötet ára 25.— K és 1.— K postaköltség. Megrendelhető a

Zsoldos tanintézet-nél

Budapest, VII., Dohány-u. 84.
Telefon 32—40.

Viszketegséget, sömört, rüht
legbiztosabban elmulasztja a dr. Flesch-féle

„Skaboform“-kenőcs

Nincs szaga. Nem piszkít. Mindig eredeti pecsétetes dr. Flesch-félét kérjünk. — Próbátégely 3 korona. Nagy tégely 5 korona. Családi adag 12 korona.

Kapható a gyógyszerárakban, vagy direkt a készítőnél rendelhető: Dr. FLESCHE „Korona” gyógyszerárakban Győr.

Vételnél a „Skaboform” védjegyre ügyeljünk!

Szives figyelmébe ajánlom

Törv. védve „ACIDIN” Törv. védve

Vegyztisza ecetpótló

készítményemet, melyből 1 rész 14 rész vízzel hígítva és élelmezési törvényeknek megfelelő, élvezeti célokra kiválóan alkalmas és a legjobb ecetet adja. — Készíti: 1—5

Dr. Soltz Aladár, gyógyszerész,
Pozsony, I. Deák Ferenc-utca 11. sz. Szent Márton gyógyszerár és kémiai laboratórium.

Az országban

20.000

árusítónál kapható

A N A P

Egy szám

10

fillér

Minden városban és községben A NAP-ot megérkezése után árusítóink kívánnatára

házhöz szállítja.

„FOTO”
Fényképezési
SZAKSZET BUDAPEST
RAKOCZI-ÚT 80.
NAGYBAN - KICSINYBEN.

Tessék próbarendelést eszközölni

Videkre gyors és pontos kiszolgálás.

Hirdetések

A „Szilágyosomlyó” részére
jutányos áron vétetnek fel.

CLUBSPÉCIALITÉ CIGARETTAPAPIR ÉS HÜVELY
MODIANO FELÜLMULHATATLAN

IGYÁZZUNK A VÉDJEGYRE

